

Aan de dames en heren Burgemeester
Aan de Voorzitters en Voorzitters van de OCMW's
Ter informatie
Aan de dames en heren Provinciegouverneur
Aan de dames en heren Zonechefs van de lokale politie

Betreft: Coördinatie en actualisering van de richtlijnen inzake het referentieadres voor daklozen

Het referentieadres voor daklozen wordt geregeld in artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten¹, en in artikel 20, § 3, van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister².

¹ Citaat uit de wet:

"§2. De personen bedoeld in § 1, eerste lid, 1°, worden op hun aanvraag door de gemeente waar zij gewoonlijk vertoeven, ingeschreven op een referentieadres:

- wanneer zij in een mobiele woning verblijven;*
- wanneer zij om beroepsredenen of bij gebrek aan voldoende bestaansmiddelen geen verblijfplaats hebben of meer hebben.*

Onder referentieadres wordt verstaan het adres van ofwel een natuurlijke persoon die is ingeschreven in het bevolkingsregister op de plaats waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft gevestigd, ofwel een rechtspersoon en waar, met de toestemming van deze natuurlijke persoon of deze rechtspersoon, een natuurlijke persoon zonder vaste verblijfplaats is ingeschreven.

De natuurlijke persoon of de rechtspersoon die de inschrijving van een andere persoon aanvaardt als referentieadres, verbindt zich ertoe daar alle voor die persoon bestemde post of alle administratieve documenten te laten toekomen. Hierbij mag de natuurlijke persoon of de rechtspersoon geen winstbejag nastreven. Enkel verenigingen zonder winstoogmerk, stichtingen en vennootschappen met het sociaal oogmerk die minstens vijf jaar rechtspersoonlijkheid genieten en die zich in hun statuten tot doel hebben gesteld onder meer de belangen van één of meer rondtrekkende bevolkingsgroepen te behartigen of te verdedigen, kunnen optreden als rechtspersoon bij wie een natuurlijke persoon een referentieadres kan hebben. (...)

Op dezelfde wijze worden de personen die bij gebrek aan voldoende bestaansmiddelen geen verblijfplaats hebben of meer hebben en die bij gebrek aan inschrijving in de bevolkingsregisters geen maatschappelijke bijstand kunnen genieten van een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn of om het even welk ander sociaal voordeel, ingeschreven op het adres van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente waar zij gewoonlijk vertoeven."

² Citaat uit het koninklijk besluit:

In het verleden hebben drie omzendbrieven deze bepalingen reeds verduidelijkt, met name:

- omzendbrief van 21 maart 1997: invoering van de mogelijkheid voor daklozen een referentieadres bij het OCMW te bekomen;
- omzendbrief van 27 juli 1998: referentieadres voor daklozen: bijkomende toelichtingen in aanvulling op de omzendbrief van 21 maart 1997;
- omzendbrief van 4 oktober 2006: daklozen – bevoegd OCMW – referentieadres – inschrijving en schrapping van een inschrijving.

De algemene onderrichtingen betreffende het houden van bevolkingsregisters van de FOD Binnenlandse Zaken verklaren ook het referentieadres voor daklozen bij het OCMW.

In de praktijk is gebleken dat voormelde bepalingen en omzendbrieven op verschillende wijze geïnterpreteerd kunnen worden door de gemeenten en de OCMW's. Het is van essentieel belang dat daklozen een administratieve oplossing kunnen bekomen die hen zal toelaten opnieuw hun leven op orde te brengen en stabiliteit terug te vinden. We moedigen de administraties dan ook aan, in het kader van een gemeenschappelijke dialoog, een op preventie gerichte houding aan te nemen om iedere uitval te voorkomen, die nog ergere gevolgen zou kunnen hebben.

We hebben dan ook de bestaande regels willen verduidelijken en de administratieve formaliteiten willen vereenvoudigen. Onze voornaamste bezorgdheid is dat de dakloze zo snel mogelijk zal kunnen worden geholpen en op een passende manier zal kunnen worden begeleid om zijn integratie te ondersteunen.

Deze omzendbrief past ook in het kader van een globaal beleid om dakloosheid te bestrijden zoals opgenomen in het vierde Federaal Plan Armoedebestrijding³.

Deze omzendbrief vervangt bijgevolg voormelde omzendbrieven van 21 maart 1997, 27 juli 1998 en 4 oktober 2006. De algemene onderrichtingen betreffende het houden van de bevolkingsregisters van de FOD Binnenlandse Zaken worden in overeenstemming gebracht met deze omzendbrief. De laatst bijgewerkte versie kan geraadpleegd worden op de website van de FOD Binnenlandse Zaken (rechtstreekse link: <https://www.ibz.rrn.fgov.be/nl/bevolking/reglementering/onderrichtingen>).

“§ 3. De personen die, doordat zij geen of niet langer een verblijfplaats hebben, de maatschappelijke bijstand vragen in de zin van artikel 57 van de organieke wet van 8 juli 1976 op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of het bestaansminimum waarin de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum voorziet, komen in aanmerking voor de inschrijving op het adres van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van een gemeente wegens een gebrek aan voldoende bestaansmiddelen.

Met het oog op hun inschrijving in de bevolkingsregisters, geeft het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn hen een document waarin wordt bevestigd dat aan de voorwaarden voor een inschrijving op het adres van het centrum is voldaan.

Na inschrijving op basis van het voormelde document, moeten de betrokken personen zich minstens een keer per trimester aanmelden bij het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn deelt aan het college van burgemeester en schepenen mee welke personen onder hen niet meer voldoen aan de voorwaarden die vereist zijn om hun inschrijving op het adres van het centrum te behouden. Na inzage van de door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn overgelegde documenten, voert het college van burgemeester en schepenen hen van het bevolkingsregister af.”

³ Actie 108 van het vierde Federaal Plan Armoedebestrijding van november 2022.

GETEKEND

Annelies Verlinden

GETEKEND

Karine Lalieux

Minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele
Hervormingen en Democratische Vernieuwing

Minister van Pensioenen en Maatschappelijke
Integratie, belast met Personen met een
handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Inhoud

I.	Doel en doelgroep van de omzendbrief.....	6
1.	Doel van het referentieadres voor daklozen.....	6
2.	Doelgroep.....	6
3.	Referentieadres bij het OCMW of bij een natuurlijke persoon	7
4.	Samenwerking tussen het OCMW en de gemeente	7
5.	Beschrijvend schema van het deel OCMW en het deel gemeente.....	8
II.	Deel OCMW – Vaststelling van de dakloze.....	10
1.	Recht hebben op maatschappelijke dienstverlening	10
2.	Dakloos zijn.....	11
a)	Gebrek aan eigen woongelegenheden.....	11
b)	Gebrek aan middelen	12
3.	Afgevoerd zijn van ambtswege uit de bevolkingsregisters	12
III.	Deel gemeente – Te controleren voorwaarden	13
1.	De toestemming van de natuurlijke persoon.....	13
2.	Afgevoerd zijn van ambtswege uit de bevolkingsregisters	13
3.	Niet ingeschreven kunnen worden als hoofdverblijfplaats.....	13
a)	Verblijf in een instelling.....	14
b)	Inschrijving bij een particulier na een duur van 6 maanden verblijf.....	15
c)	Voorlopige inschrijving.....	15
IV.	Procedure	16
1.	Steunaanvraag.....	16
2.	Het bevoegde OCMW.....	16
3.	Het OCMW voert een sociaal onderzoek en neemt een beslissing	17
3.1	Een positieve beslissing en een attest.....	17
a)	De beslissing ten aanzien van de betrokkene	17
b)	Het attest voor de gemeente	18
3.2	Een negatieve beslissing.....	18
4.	De gemeente neemt een beslissing inzake de inschrijving	18
4.1	Inschrijving op referentieadres op basis van het attest model 1.....	19
4.2	Inschrijving op het referentieadres op basis van het attest model 2.....	19
a)	Regularisatie van de inschrijving die niet meer strookt met de werkelijkheid	19
b)	Regularisatie van de afvoering in het buitenland die niet meer strookt met de werkelijkheid	20
c)	Inschrijving op het adres van het OCMW of op het adres van de natuurlijke persoon	21
4.3	Beroep tegen de beslissing van de gemeente.....	21

4.4	Relevante informatietypes in de bevolkingsregisters	21
5.	Opvolging en afsluiting van het dossier door het OCMW	22
5.1	Driemaandelijke opvolging	22
5.2.	Wijziging in de bevoegdheid	22
5.3.	Niet meer voldaan aan de voorwaarden.....	23
6.	Schrapping door de gemeente	23
V.	Inwerkingtreding	23
VI.	Contactgegevens	24
VII.	Bijlagen	25
	Bijlage 1: Attest tot toekenning van een referentieadres aan een dakloze – model 1.....	25
	Bijlage 2: Attest tot toekenning van een referentieadres aan een dakloze – model 2.....	27
	Bijlage 3: Attest inzake de wijziging van bevoegdheid en/of de schrapping van het referentieadres	29
	Bijlage 4: Model 10.....	31
	Bijlage 5: Model 10 <i>bis</i>	33
	Bijlage 6: Model inzake de toestemming van de natuurlijke persoon voor het referentieadres	34

I. Doel en doelgroep van de omzendbrief

1. Doel van het referentieadres voor daklozen

Een referentieadres biedt een dakloze de mogelijkheid om een administratieve verankering te hebben en zijn briefwisseling te ontvangen. Het creëren van dit adres is dus niet enkel in het belang van de dakloze, maar ook in het belang van derden, zoals overheidsdiensten, schuldeisers,

Dankzij het referentieadres kan de betrokken persoon ook aanspraak maken of blijven maken op alle administratieve en sociale voordelen waarvoor een inschrijving in de bevolkingsregisters vereist is.

Bijvoorbeeld: geldige identiteitskaart, stemrecht, inschrijving van een voertuig, recht op werkloosheidsuitkeringen, recht op kinderbijslag, aansluiting bij een ziekenfonds,

Gelet op het feit dat de inschrijving op een referentieadres een uitzondering is, kan deze enkel plaatshebben wanneer geen inschrijving als hoofdverblijfplaats mogelijk is.

2. Doelgroep

1) De inschrijving op een referentieadres is enkel mogelijk voor Belgen en vreemdelingen die toegelaten of gemachtigd zijn om voor een langere termijn dan drie maanden in België te verblijven, die gemachtigd zijn zich er te vestigen, of die om een andere reden kunnen ingeschreven worden overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, met uitzondering van de vreemdelingen die dienen ingeschreven te worden in het wachtregister.⁴ De inschrijving op een referentieadres is slechts mogelijk voor deze personen voor zover zij reeds hun hoofdverblijfplaats in het Rijk hebben.

Bij de inschrijving van een vreemdeling op een referentieadres moet de gemeente, in geval van twijfel, de huidige verblijfssituatie nagaan en de dienst Vreemdelingenzaken raadplegen.

Een inschrijving in de vorm van een referentieadres is niet mogelijk in het wachtregister.

2) Deze omzendbrief betreft de inschrijving op een referentieadres voor een dakloze, namelijk een persoon die niet over een eigen woongelegenheid beschikt, die niet de middelen heeft om daar zelf voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk gehuisvest wordt in afwachting dat hem een eigen woongelegenheid ter beschikking wordt gesteld (zie II.2).

De persoon die zich dakloos acht en wenst te worden ingeschreven op een referentieadres bij het OCMW of bij een natuurlijke persoon dient zich te wenden tot het OCMW. Het OCMW zal aan de hand van zijn sociaal onderzoek nagaan of de betrokken persoon als dakloos kan worden beschouwd.

3) De inschrijving van gedetineerden op een referentieadres bij het OCMW valt buiten de scope van deze omzendbrief.

Indien een persoon wordt opgesloten in een penitentiaire inrichting en daarbuiten geen verblijfplaats heeft of meer heeft, dient hij te worden ingeschreven op het adres van het OCMW van de gemeente waar hij het laatst stond ingeschreven in de bevolkingsregisters.

⁴ Artikel 1, § 2, eerste lid, van voormelde wet van 19 juli 1991 dat verwijst naar de personen bedoeld in § 1, eerste lid, van deze wet.

Indien hij nooit is ingeschreven geweest in de bevolkingsregisters van een gemeente, dient hij te worden ingeschreven op het adres van het OCMW van de gemeente waar de penitentiaire inrichting gelegen is.⁵

De inschrijving op een referentieadres om nog andere redenen (bijvoorbeeld voor rondtrekkende bevolkingsgroepen) valt eveneens buiten de scope van deze omzendbrief.

3. Referentieadres bij het OCMW of bij een natuurlijke persoon

Voor de inschrijving op een referentieadres heeft een dakloze de keuzevrijheid tussen een referentieadres bij het OCMW of een referentieadres bij een natuurlijke persoon.

De procedure voor het bekomen van een referentieadres is voor beide mogelijkheden gelijklopend. Ongeacht de keuze is steeds een tussenkomst van het OCMW vereist.

Deze tussenkomst is in het voordeel van de daklozen, gezien zij vaak niet enkel nood hebben aan een officieel adres, maar eveneens aan steun op andere vlakken, zoals op het vlak van huisvesting, op financieel vlak, op psychologisch vlak, op geneeskundig vlak, op sociaal vlak....

Zoals nog verder zal worden toegelicht in deze omzendbrief voert het OCMW een grondig sociaal onderzoek naar de concrete situatie van de dakloze en verzekert het een opvolging van het dossier. Dergelijke opvolging impliceert een betere begeleiding van de dakloze, hetgeen dus zowel in zijn voordeel als in het voordeel van de maatschappij is.

4. Samenwerking tussen het OCMW en de gemeente

De inschrijving op een referentieadres vereist een samenwerking tussen het OCMW en de gemeente.

Elk van deze autoriteiten speelt een rol binnen de grenzen van haar bevoegdheid.

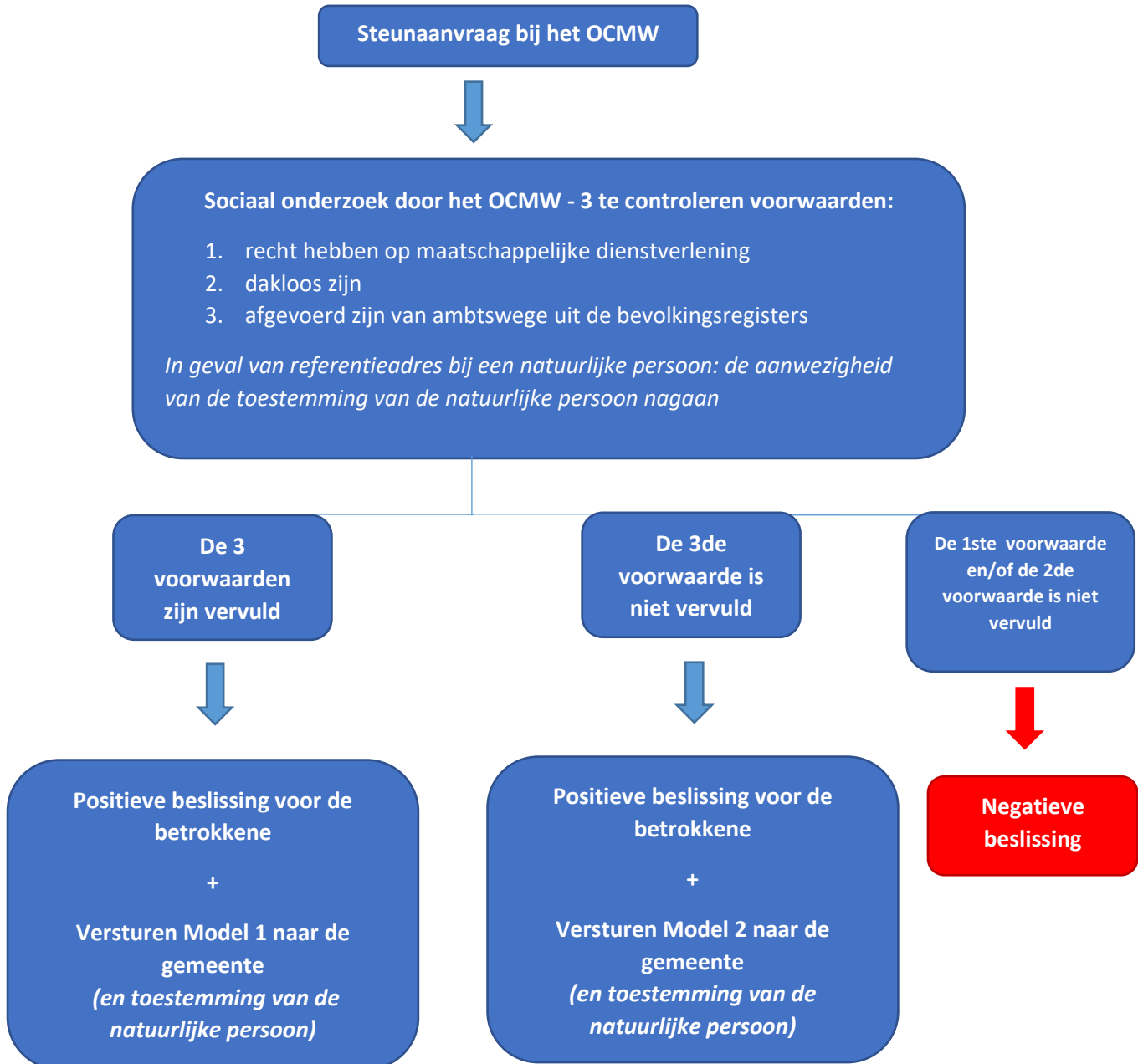
Hoewel het OCMW bevoegd is voor het nemen van een beslissing over het al dan niet toekennen van sociale steun blijft de gemeente uitsluitend bevoegd voor het inschrijven van een persoon in haar bevolkingsregisters, ongeacht of het op een referentieadres of als hoofdverblijfplaats is.

Bijgevolg is de inschrijving op een referentieadres het resultaat van het gezamenlijk werk tussen het OCMW en de gemeente.

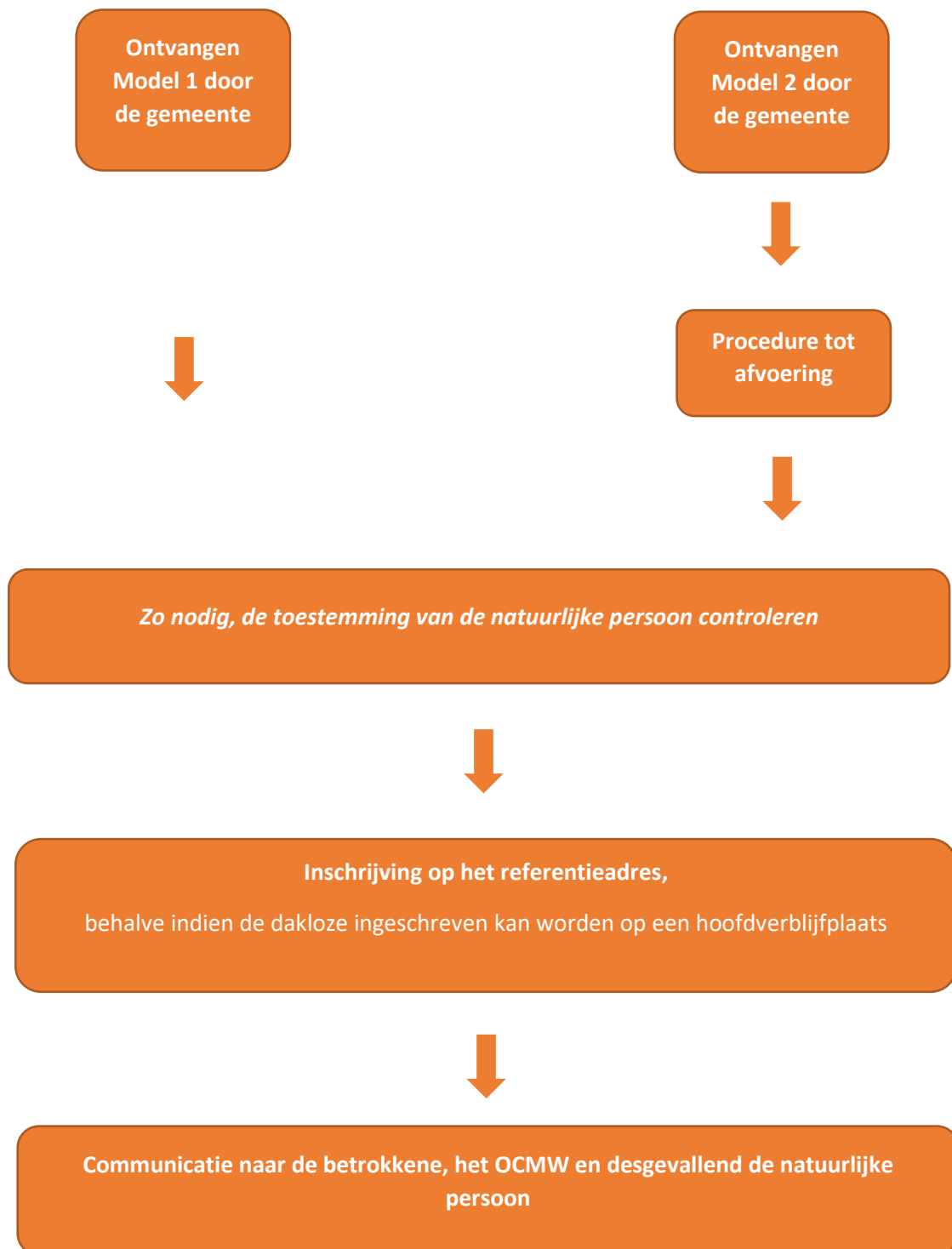
⁵ Artikel 1, § 2, zesde lid, van voormelde wet van 19 juli 1991.

5. Beschrijvend schema van het deel OCMW en het deel gemeente

Deel OCMW

Deel Gemeente

II. Deel OCMW – Vaststelling van de dakloze

Om te kunnen worden ingeschreven op een referentieadres bij het OCMW of bij een natuurlijke persoon zal het OCMW de volgende voorwaarden controleren:

- 1° recht hebben op maatschappelijke dienstverlening;
- 2° dakloos zijn;
- 3° afgevoerd zijn van ambtswege uit de bevolkingsregisters;

Het OCMW onderzoekt of aan deze voorwaarden voldaan is. Het niet vervuld zijn van de derde voorwaarde verhindert echter het nemen van een positieve beslissing door het OCMW niet (zie IV.3).

Indien een dakloze wenst ingeschreven te worden op een referentieadres bij een natuurlijke persoon dient hij voorafgaandelijk te beschikken over de schriftelijke toestemming van de natuurlijke persoon (zie bijlage 6). Deze natuurlijke persoon dient zich uitdrukkelijk ertoe te verbinden om alle voor de dakloze bestemde briefwisseling en alle administratieve documenten op zijn adres te laten toekomen. In dit kader mag de natuurlijke persoon geen winstbejag nastreven.⁶

De schriftelijke toestemming van de natuurlijke persoon dient aan het OCMW te worden bezorgd die, ingeval van een positieve beslissing, deze toestemming samen met het attest tot toekenning van het referentieadres zal overmaken aan de gemeente.

1. Recht hebben op maatschappelijke dienstverlening

De hulp die het OCMW verleent bij de inschrijving van een dakloze op een referentieadres is een vorm van maatschappelijke dienstverlening.

Het aanvragen van een referentieadres teneinde te vermijden dat rechten op sociale uitkeringen of andere rechten verloren gaan bij gebrek aan een adres of om dergelijke rechten te verkrijgen, dient namelijk als een vraag om preventieve hulp te worden beschouwd.⁷

Bovendien dient het OCMW alle nuttige inlichtingen en raadgevingen te verstrekken en de nodige stappen te ondernemen die van aard zijn om hen alle rechten en voordelen te verschaffen waarop zij krachtens de Belgische wetgeving aanspraak kunnen maken.⁸

De vraag tot het verkrijgen van een referentieadres als dakloze dient dan ook beschouwd te worden als een vraag om maatschappelijke dienstverlening en vereist dus geen andere steunaanvraag.

Vermits de tussenkomst van het OCMW inzake het referentieadres voor een dakloze een vorm van maatschappelijke dienstverlening is, dient de dakloze te voldoen aan de algemene voorwaarden voor de toekenning van maatschappelijke dienstverlening. Personen die enkel gerechtigd zijn op dringende medische hulp kunnen dus geen referentieadres bij het OCMW bekomen.

⁶ Artikel 1, § 2, derde lid, van voormelde wet van 19 juli 1991.

⁷ Artikel 57 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's.

⁸ Artikel 60, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's.

2. Dakloos zijn

De hoedanigheid van dakloze wordt beoordeeld door het OCMW aan de hand van de volgende definitie:

*“Onder dakloze moet worden verstaan de persoon die niet over een eigen woongelegenheid beschikt, die niet de financiële middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk in een tehuis verblijft (of bij een particulier) in afwachting dat hem een eigen woongelegenheid ter beschikking wordt gesteld”.*⁹

Het OCMW beoordeelt de hoedanigheid van dakloze op basis van de door de steunaanvrager aangebrachte elementen¹⁰ en op basis van zijn sociaal onderzoek. Hierbij is de feitelijke situatie doorslaggevend.

Gelet op het feit dat het OCMW bevoegd is voor de beoordeling van de hoedanigheid van dakloze kan de gemeente deze hoedanigheid niet betwisten. Als daarentegen in uitzonderlijke gevallen de dakloze op een hoofdverblijfplaats kan worden ingeschreven (zie III.3), kan hij geen referentieadres bekomen.

Er moet dus een onderscheid worden gemaakt tussen de hoedanigheid van dakloze en de inschrijving in de bevolkingsregisters. Voor dit laatste is de gemeente uitsluitend bevoegd.

Inzake de beoordeling door het OCMW van het gebrek aan eigen woongelegenheid, evenals het gebrek aan middelen, worden hieronder nog nadere toelichtingen gegeven.

a) Gebrek aan eigen woongelegenheid

Onder “eigen woongelegenheid” moet worden verstaan, een privéwoning of een woning voor eigen maar daarom niet noodzakelijk exclusief gebruik, zonder dat de aanvrager noodzakelijk eigenaar of huurder is.

De personen die op straat slapen of in openbare gebouwen die geen woning zijn (stations, enz.), hebben geen verblijfplaats in de zin van voormelde definitie van een dakloze.

Overeenkomstig voormelde definitie dienen personen die voorlopig door een particulier worden opgevangen om ze tijdelijk en kortstondig te helpen in afwachting dat ze over een eigen woongelegenheid beschikken, als een dakloze te worden beschouwd.

Bij de beoordeling dient een redelijke termijn door het OCMW in acht te worden genomen. Indien een persoon reeds verscheidene maanden wordt opgevangen bij eenzelfde particulier kan het OCMW toch besluiten dat de betrokken persoon nog steeds dakloos is en hem hulp inzake het referentieadres blijven verlenen.

Het OCMW zal dus aan de hand van zijn sociaal onderzoek en tijdens de opvolging van het dossier (zie IV.5) dienen na te gaan binnen welke redelijke termijn de betrokken persoon een eigen woongelegenheid kan vinden, in functie van zijn concrete persoonlijke situatie en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen in die welbepaalde regio. Elke situatie is immers anders.

⁹ Artikel 1 van het koninklijk besluit van 21 september 2004 tot toekenning van een installatiepremie door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan bepaalde personen die hun hoedanigheid van dakloze verliezen. Zie ook artikel 3 van het samenwerkingsakkoord inzake dak- en thuisloosheid.

¹⁰ Overeenkomstig artikel 60, § 1, tweede lid, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's is de betrokkene ertoe gehouden elke nuttige inlichting nopens zijn toestand te geven.

Opmerking: Het is mogelijk dat een dakloze tijdelijk verblijft bij de natuurlijke persoon op wiens adres hij in de vorm van een referentieadres is ingeschreven. Uiteraard dient het OCMW bijzondere aandacht te besteden aan het tijdelijk karakter van dit verblijf. Bij twijfel dient een grondig woononderzoek te volgen met behulp van de wijkagent.

Een persoon die in een instelling verblijft, kan ook worden beschouwd als een dakloze.

b) Gebrek aan middelen

Om als dakloos te kunnen worden beschouwd, mag de betrokken persoon niet de financiële middelen hebben om over een eigen woongelegenheden te kunnen beschikken.

Opnieuw dient het OCMW, geval per geval aan de hand van zijn sociaal onderzoek, het gebrek aan middelen te beoordelen. Het OCMW mag dus niet *a priori* een maximumbedrag van middelen vastleggen.

Personen die een uitkering van sociale zekerheid of een inkomen uit werk genieten, kunnen als dakloos worden beschouwd, indien blijkt dat dit inkomen ontoereikend is om hen in staat te stellen op dat ogenblik met eigen middelen een woongelegenheden te verwerven. Zoals reeds vermeld, kan het referentieadres als preventieve hulp dienen, namelijk om te voorkomen dat rechten op sociale uitkeringen of andere rechten verloren gaan bij gebrek aan een adres.

Het OCMW dient dus rekening te houden met de bestaansmiddelen waarover de betrokken persoon effectief beschikt in samenhang met zijn concrete situatie (bijvoorbeeld medische of sociale redenen, kinderen ten laste, goedkope of dure regio om te huren, ...).

3. Afgevoerd zijn van ambtswege uit de bevolkingsregisters

Om door de gemeente te kunnen worden ingeschreven op een referentieadres als dakloze, dient de betrokken persoon afgevoerd te zijn van ambtswege.

Een afvoering in het buitenland of een inschrijving in het buitenland wordt hiermee niet gelijkgesteld.

De inschrijving in de bevolkingsregisters, evenals de afvoering van ambtswege behoren tot de exclusieve bevoegdheid van de gemeente.

Maar, zoals reeds vermeld, zal het OCMW onderzoeken of de persoon als dakloos kan worden beschouwd. De feitelijke situatie is doorslaggevend. Het is bijgevolg mogelijk dat een persoon in de praktijk dakloos is, maar nog is ingeschreven in de bevolkingsregisters.

Bijvoorbeeld: een vrouw wordt op straat gezet door haar echtgenoot, verblijft tijdelijk bij haar moeder, maar staat nog ingeschreven als hoofdverblijfplaats op het adres van de echtelijke woning.

Een inschrijving of afvoering die volgens het OCMW niet meer met de werkelijkheid strookt, verhindert het nemen van een positieve beslissing door het OCMW niet. Indien de betrokken persoon aan de andere voorwaarden voor het referentieadres voldoet, dient het OCMW steeds een positieve beslissing tot het verlenen van hulp inzake de toekenning van een referentieadres te nemen.

Op basis van dit sociaal onderzoek¹¹ kan het OCMW dus besluiten dat de inschrijving in de bevolkingsregisters niet meer strookt met de werkelijkheid, namelijk met de feitelijke situatie.

In dat geval deelt het OCMW aan zijn eigen gemeente mee dat uit zijn sociaal onderzoek is gebleken dat de bestaande inschrijving in de bevolkingsregisters of de afvoering in het buitenland niet meer strookte met de werkelijkheid. Tevens zal het OCMW mededelen waar de betrokken persoon zich momenteel in de praktijk bevindt, bijvoorbeeld in een daklozenopvang, bij een familielid, ... (zie bijlage 2).

III. Deel gemeente – Te controleren voorwaarden

Op basis van de ontvangst van het attest van het OCMW (model 1 of model 2) zal de gemeente de volgende voorwaarden onderzoeken:

1. De toestemming van de natuurlijke persoon

De schriftelijke toestemming van de natuurlijke persoon dient aan het OCMW te worden bezorgd die, ingeval van een positieve beslissing, deze toestemming samen met het attest tot toekenning van het referentieadres aan de gemeente zal overmaken.

Het komt aan de gemeente toe om, indien nodig, de toestemming van de natuurlijke persoon te controleren.

2. Afgevoerd zijn van ambtswege uit de bevolkingsregisters

Op basis van de mededeling door het OCMW dat de inschrijving in de bevolkingsregisters niet meer strookt met de werkelijkheid (model 2) zal een procedure tot afvoering van ambtswege worden opgestart door de daartoe bevoegde gemeente binnen een termijn van 1 maand.

3. Niet ingeschreven kunnen worden als hoofdverblijfplaats

Gelet op het feit dat de inschrijving op een referentieadres een uitzondering is, kan ze enkel plaatshebben wanneer geen enkele inschrijving als hoofdverblijfplaats mogelijk is.

Dus zelfs indien het OCMW een positieve beslissing neemt om steun te verlenen door een referentieadres toe te kennen, kan de gemeente overgaan tot een inschrijving als hoofdverblijfplaats in het uitzonderlijke geval waarin de dakloze op die manier kan worden ingeschreven.

U vindt hierna situaties waarin een inschrijving als hoofdverblijfplaats mogelijk is.

¹¹ Het bezoek aan de feitelijke verblijfplaats van de steunaanvrager maakt deel uit van het sociaal onderzoek. Zie artikel 4 van het koninklijk besluit van 1 december 2013 betreffende de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek overeenkomstig artikel 9bis van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

a) Verblijf in een instelling

Zoals vermeld, staat een verblijf in een instelling de hoedanigheid van dakloze niet in de weg, zoals beoordeeld door het OCMW. Voor de inschrijving in de bevolkingsregisters wordt weliswaar een onderscheid gemaakt naargelang de duur van het verblijf.

- Een inschrijving als hoofdverblijfplaats is mogelijk ingeval van een verblijf van minstens 3 maanden¹² in iedere instelling waar op een georganiseerde manier (rechtspersoon, vzw, ...) personen verblijven, bijvoorbeeld een psychiatrische instelling, een verpleeginrichting, een instelling die zieken opvangt, een revalidatiecentrum.¹³

Bijvoorbeeld: Een dakloze persoon die is afgevoerd van ambtswege en die wordt opgenomen in een psychiatrische instelling voor een duur van 6 maanden, dient op het adres van deze instelling als hoofdverblijfplaats te worden ingeschreven. Aan deze persoon kan dan ook geen referentieadres bij het OCMW worden toegekend.

Het is mogelijk dat bij de aanvang van het verblijf de duur ervan nog niet bepaald is. Ingeval van een verblijf van onbepaalde duur, dient de betrokken persoon ingeschreven te worden op het adres van de instelling.

- Ingeval van een verblijf van minder dan 3 maanden wordt de betrokkene als dakloze ingeschreven op een referentieadres bij het OCMW of bij een natuurlijke persoon.

Bijvoorbeeld: een man die op straat leefde, wordt opgenomen in een tehuis voor daklozen of in een psychiatrische instelling voor een duur van minder dan 3 maanden.

Indien een referentieadres werd toegekend en het verblijf in de instelling nadien toch 3 maanden overschrijdt, dient het OCMW de gemeente van de instelling te contacteren met het verzoek om de betrokken persoon op het adres van de instelling als hoofdverblijfplaats in te schrijven.

Op te merken valt dat de gemeente de feitelijke toestand moet registreren. Onder geen beding kan de instelling weigeren of verhinderen dat een inschrijving als hoofdverblijfplaats plaatsheeft. Wanneer de gemeente door het OCMW ingelicht wordt over het verblijf van een persoon wiens hoofdverblijfplaats mogelijk in een instelling dient geregistreerd te worden, onderneemt zij de nodige stappen om een woononderzoek te gelasten en, indien dit positief is, tot (ambtshalve) inschrijving over te gaan.

Ingeval van problemen met de inschrijving als hoofdverblijfplaats op het adres van de instelling dient de gemeente de FOD Binnenlandse Zaken te verwittigen met het oog op de regularisatie van de verblijfstoestand (ambtshalve inschrijving).

¹² De FOD Binnenlandse Zaken beschouwt in de bevolkingsreglementering een verblijf tot 3 maanden als een tijdelijk verblijf. Indien een dakloze persoon wordt opgenomen in een instelling voor maximum 3 maanden zal wel een referentieadres bij het OCMW mogelijk zijn.

¹³ Voor personen opgesloten in een penitentiaire inrichting bestaat een bijzonder referentieadres (zie punt 2).

b) Inschrijving bij een particulier na een duur van 6 maanden verblijf

In de bevolkingsreglementering beschouwt de FOD Binnenlandse Zaken een verblijf tot 3 maanden als een tijdelijk verblijf.

Na een duur van 6 maanden verblijf bij dezelfde particulier gaat de gemeente na of een inschrijving als hoofdverblijfplaats moet plaatshebben op het adres van de particulier (zelfs indien het OCMW van oordeel is dat de persoon nog steeds dakloos is).

c) Voorlopige inschrijving

Op basis van de bepalingen van het tweede lid van artikel 1, paragraaf 1, eerste lid, 1°, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen gaat de gemeente over tot de voorlopige inschrijving in de bevolkingsregisters van iedere persoon van wie de hoofdverblijfplaats ontegenzeggelijk gevestigd is in gebouwen waarvan de permanente bezetting niet is toegelaten om redenen van veiligheid, gezondheid, urbanisme of ruimtelijke ordening; de persoon wordt ingeschreven op dit adres.

Wanneer personen verzoeken om hun inschrijving in woongelegenheden waarvan de permanente bezetting niet is toegelaten om redenen van veiligheid, gezondheid, urbanisme of ruimtelijke ordening moet bijzondere aandacht worden besteed aan het verifiëren van de hoofdverblijfplaats; in sommige gevallen is er nog steeds een hoofdverblijfplaats in een andere gemeente. Indien de bezetting van de woongelegenheden ter zake slechts occasioneel of kortstondig is, rechtvaardigt ze dus geen inschrijving als hoofdverblijfplaats.

Het is de taak en de verantwoordelijkheid van de gemeente om regionale, strafrechtelijke en administratieve procedures aan te vatten die zijn voorzien in de reglementering die een normale inschrijving niet toelaat.

De voorlopige inschrijving blijft voorlopig zolang de administratieve of bevoegde gerechtelijke instantie ter zake geen enkele beslissing heeft genomen om een einde te maken aan de op die manier gecreëerde onregelmatige situatie.

Het houdt geen legalisatie van de situatie in en stelt de betrokkenen niet vrij van hun strafrechtelijke aansprakelijkheid. Ook na de definitieve inschrijving kunnen gerechtelijke en administratieve procedures worden ingeleid en voortgezet.

Ieder certificaat betreffende de betrokkenen waarop de hoofdverblijfplaats is vermeld, geldt als voorlopige inschrijving. De voorlopige inschrijving eindigt zodra de betrokkenen de woongelegenheden hebben verlaten of zodra de onregelmatige situatie wordt beëindigd.

Er dient aan herinnerd te worden dat de voorlopige inschrijving enerzijds tot doel heeft om de betrouwbaarheid van de gegevens in de bevolkingsregisters te garanderen en anderzijds te vermijden dat personen die werkelijk permanent verblijven op plaatsen die niet voor bewoning voorzien zijn, geen uitsluiting uit de maatschappij ervaren door een gebrek aan inschrijving.

Voorbeelden: personen die hun hoofdverblijfplaats in een caravan, chalet, op een camping, op een privaat terrein, in een geankerde woonboot,... gevestigd hebben.

IV. Procedure

1. Steunaanvraag

Gezien de tussenkomst van het OCMW inzake het referentieadres een vorm van maatschappelijke dienstverlening is, dient de dakloze die een referentieadres wenst te bekomen, een steunaanvraag in te dienen bij het OCMW.

Deze steunaanvraag wordt, de dag van haar ontvangst, chronologisch ingeschreven in het daartoe door het OCMW gehouden register. Het OCMW zendt of overhandigt dezelfde dag aan de aanvrager een ontvangsbewijs.¹⁴

Gezien de steunaanvrager (eventueel) dakloos is, moet het OCMW hem vragen op welke wijze hij gecontacteerd kan worden (telefonisch, schriftelijk op het adres van zijn tijdelijke verblijfplaats of op het adres van een familielid, ...), opdat hij op de hoogte kan worden gebracht van de beslissing van het OCMW.

Bovendien, gelet op de precare situatie waarin een dakloze zich bevindt, dient het OCMW zich niet te beperken tot de door de betrokkene gevraagde steun, maar dient het eveneens na te gaan welke andere steun aan hem kan worden verleend. Zo kan het OCMW de betrokkene begeleiden op het vlak van huisvesting, op financieel vlak, op psychologisch vlak, op geneeskundig vlak, op sociaal vlak, ... met het oog op een re-integratie in de samenleving.

2. Het bevoegde OCMW

Doordat de tussenkomst van het OCMW inzake het referentieadres een specifieke vorm van maatschappelijke dienstverlening is, dient verwezen te worden naar de bevoegdheidsregels van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

De bepaling van het bevoegde OCMW zal verschillen naargelang de toepasselijke bevoegdheidsregel.

Overeenkomstig de bevoegdheidsregel van de dakloze is het bevoegde OCMW dat van de gemeente waar de dakloze zijn feitelijke verblijfplaats heeft op de datum van de steunaanvraag¹⁵, behoudens uitzonderingen.¹⁶

In geval van een aanvraag tot een referentieadres bij een natuurlijke persoon, is het adres van deze natuurlijke persoon dus niet bepalend voor de bevoegdheid van het OCMW.

Wanneer een OCMW een steunaanvraag ontvangt waarvoor het zich onbevoegd acht, dient het deze aanvraag schriftelijk over te maken binnen de vijf kalenderdagen aan het volgens hem bevoegd OCMW. Binnen dezelfde termijn wordt de aanvrager hiervan in kennis gesteld.¹⁷

¹⁴ Artikel 58 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's.

¹⁵ Artikel 2, § 7, van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's.

¹⁶ Zie "gebruikersgids: territoriale bevoegdheidsregels van het OCMW", te raadplegen op de website van de POD MI (<http://www.mi-is.be/nl/tools-ocmw/bevoegdheidsconflicten>).

¹⁷ Artikel 58 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's.

Wanneer dit tweede OCMW zich ook territoriaal onbevoegd verklaart, moet door dit OCMW een verzoek worden ingediend bij de POD MI om ten voorlopige titel een beslissing te nemen in dit bevoegdheidsconflict. De POD MI zal binnen de vijf werkdagen een beslissing nemen over welk OCMW deze steunaanvraag op zich dient te nemen¹⁸.

3. Het OCMW voert een sociaal onderzoek en neemt een beslissing

Op basis van zijn sociaal onderzoek zal het OCMW autonoom oordelen over de voorwaarde van het recht op maatschappelijke dienstverlening en de voorwaarde van de hoedanigheid van dakloze.

Indien tijdens het sociaal onderzoek wordt vastgesteld dat de betrokkene nog over een inschrijving in de bevolkingsregisters beschikt (die niet meer strookt met de werkelijkheid), zal het OCMW de gemeente helpen met deze informatie, zodat de gemeente een onderzoek kan voeren naar het verblijf en, indien nodig, de verblijfssituatie regulariseert.

De gemeente is uitsluitend bevoegd voor de inschrijving van een persoon in haar bevolkingsregisters, ongeacht of het als referentieadres of als hoofdverblijfplaats is.

In geval van een referentieadres bij een natuurlijke persoon zal het OCMW bovendien nagaan of de schriftelijke toestemming van de natuurlijke persoon werd bezorgd. Het komt aan de gemeente toe om, indien nodig, de toestemming van de natuurlijke persoon te controleren.

Voor de toekenning van een referentieadres mogen geen andere voorwaarden worden opgelegd dan deze vermeld in de wet en opgenomen in deze omzendbrief.

3.1 Een positieve beslissing en een attest

a) De beslissing ten aanzien van de betrokkene

Indien de betrokken persoon voldoet aan de voorwaarden voor het recht op maatschappelijke dienstverlening en dakloos is, dient het OCMW een positieve beslissing tot het verlenen van hulp inzake de toekenning van het referentieadres te nemen.

Het OCMW mag dus de hulp inzake de toekenning van het referentieadres niet weigeren op basis van een nog bestaande inschrijving in de bevolkingsregisters die niet meer strookt met de werkelijkheid.

De positieve beslissing wordt aangetekend of tegen ontvangstbewijs meegedeeld aan de betrokken persoon. Er wordt hierbij rekening gehouden met de door de steunaanvrager meegedeelde contactwijze (zie IV.1).

Op te merken valt dat de inschrijving in de bevolkingsregisters tot de exclusieve bevoegdheid van de gemeente behoort. Het is bijgevolg mogelijk dat de gemeente, ingevolge haar onderzoek, de inschrijving op het referentieadres niet aanvaardt (zie IV.4.)

¹⁸ Artikel 15, lid 4, van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; koninklijk besluit van 20 maart 2003 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van artikel 15, lid 4, van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; Omzendbrief van 8 april 2003 – oplossing van bevoegdheidsconflicten tussen OCMW's.

b) Het attest voor de gemeente

Tegelijkertijd met de positieve beslissing wordt een attest afgeleverd dat bestemd is voor de dienst bevolking van de gemeente¹⁹ (zie bijlagen 1 en 2).

Op het attest wordt vermeld of de betrokken persoon een referentieadres bij het OCMW wenst, dan wel een referentieadres bij een natuurlijke persoon.

Het attest wordt mits akkoord van de betrokken persoon rechtstreeks op elektronische wijze²⁰ aan de dienst bevolking van de gemeente overgemaakt. Ingeval van een referentieadres bij een natuurlijke persoon wordt tevens de schriftelijke toestemming van de natuurlijke persoon overgemaakt. De gemeente bezorgt op haar beurt een ontvangstmelding aan het OCMW.

Afhankelijk van de vaststellingen door het OCMW dat betrokkene al dan niet is afgevoerd van ambtswege zal een verschillend attest worden afgeleverd.

Model 1 van het attest tot toekenning van een referentieadres wordt afgeleverd, indien het OCMW heeft vastgesteld dat de betrokken persoon is afgevoerd van ambtswege.

Model 2 van het attest tot toekenning van een referentieadres wordt afgeleverd:

- indien het OCMW heeft vastgesteld dat de betrokken persoon nog ingeschreven is in de bevolkingsregisters van een gemeente, maar van oordeel is dat deze inschrijving niet meer strookt met de werkelijkheid; *of*
- indien de betrokkene door de gemeente werd afgevoerd in het buitenland, maar het OCMW van oordeel is dat deze afvoering niet meer strookt met de werkelijkheid.

3.2 Een negatieve beslissing

Indien het OCMW ingevolge zijn sociaal onderzoek heeft vastgesteld dat de betrokken persoon niet dakloos is en/of geen aanspraak kan maken op maatschappelijke dienstverlening, zal het OCMW een beslissing tot weigering van de hulp inzake de toekenning van het referentieadres nemen.

Deze negatieve beslissing wordt aangetekend of tegen ontvangsbewijs meegedeeld aan de betrokken persoon. Er wordt hierbij rekening gehouden met de door de steunaanvrager meegedeelde contactwijze (zie IV.1).

Indien de betrokken persoon niet akkoord gaat met de beslissing van zijn OCMW kan hij hiertegen in beroep gaan bij de arbeidsrechtbank. Deze procedure wordt in de beslissing vermeld.

4. De gemeente neemt een beslissing inzake de inschrijving

In geval van positieve beslissing van het OCMW zal de gemeente een attest tot toekenning van een referentieadres ontvangen. De gemeente zal de nodige stappen zetten om over te gaan tot de inschrijving in de registers. (inschrijving op referentieadres, behalve in het uitzonderlijke geval waar een inschrijving als hoofdverblijfplaats mogelijk is (zie III.3).

¹⁹ In geval van een referentieadres bij het OCMW, is dit de gemeente van het OCMW.

In geval van een referentieadres bij een natuurlijke persoon, is dit de gemeente van de natuurlijke persoon.

²⁰ Namelijk via e-mail. Ofwel wordt het attest elektronisch ingevuld, ofwel handgeschreven – mits duidelijk leesbaar – en gescand.

4.1 Inschrijving op referentieadres op basis van het attest model 1

Op basis van het attest model 1 beslist de gemeente om de betrokken persoon in te schrijven:

- op het adres van het OCMW binnen een termijn van 15 dagen na ontvangst van het attest;
- op het adres van de natuurlijke persoon binnen een termijn van 30 dagen²¹ na ontvangst van het attest.

De datum van inschrijving is de datum vanaf de welke de Raad voor maatschappelijk welzijn²² de hulp inzake de toekenning van het referentieadres heeft verleend, zonder dat deze datum evenwel mag voorafgaan aan de datum van de laatste afvoering.

De gemeente stelt de betrokken persoon, het OCMW en desgevallend de natuurlijke persoon in kennis van de inschrijving op het referentieadres. Het OCMW vergewist zich ervan dat de betrokken persoon deze informatie heeft ontvangen.

In het uitzonderlijke geval dat de gemeente zou vaststellen dat de betrokken persoon toch zijn hoofdverblijfplaats ergens vestigde of vestigt, neemt zij een beslissing tot weigering van het referentieadres. Deze beslissing moet worden genomen in nauw overleg met het OCMW en eventueel met de wijkagent, om rekening te houden met alle elementen die verband houden met de situatie van de betrokken persoon.

Gedurende het woonstonderzoek zijn voormelde termijnen geschorst.

De gemeente stelt de betrokken persoon, het OCMW en desgevallend de natuurlijke persoon in kennis van de beslissing tot weigering. Het OCMW vergewist zich ervan dat de betrokken persoon deze informatie heeft ontvangen.

4.2 Inschrijving op het referentieadres op basis van het attest model 2

Indien het attest model 2 werd afgeleverd, betekent dit dat de betrokken persoon nog is ingeschreven in de bevolkingsregisters of werd afgevoerd in het buitenland.

De verblijfssituatie van de betrokken persoon dient eerst geregulariseerd te worden door middel van een afvoering van ambtswege, alvorens een inschrijving op het adres van het OCMW mogelijk is. De inschrijving op het referentieadres kan ten vroegste plaatsvinden op de dag na regularisatie door afvoering.

a) Regularisatie van de inschrijving die niet meer strookt met de werkelijkheid

Indien de betrokkene nog ingeschreven is in de bevolkingsregisters vormt het attest model 2 de aanleiding voor de dienst bevolking om een procedure afvoering van ambtswege op te starten. Deze procedure dient binnen een termijn van 1 maand afgehandeld te worden.

In geval van een negatieve woonstcontrole (d.w.z. de betrokken persoon woont niet meer op het adres van zijn inschrijving) door de wijkagent wordt de betrokkene op voorstel van de dienst bevolking bij collegebeslissing zo snel mogelijk afgevoerd van ambtswege.

²¹ De bijkomende termijn van 15 dagen laat de gemeente toe om, indien nodig, de toestemming van de natuurlijke persoon te controleren.

Indien er zich een probleem stelt met de toestemming zal de gemeente dit terugkoppelen aan het OCMW. Vervolgens zal het OCMW contact opnemen met de dakloze om dit probleem te kunnen verhelpen (nieuwe toestemming, andere natuurlijke persoon, referentieadres bij het OCMW, ...).

²² Ter herinnering: de Raad voor maatschappelijk welzijn kan zijn bevoegdheid delegeren.

In geval van een positieve woonstcontrole (d.w.z. de betrokken persoon woont wel nog op het adres) blijft de inschrijving behouden en neemt de gemeente een beslissing tot weigering van het referentieadres. De gemeente stelt de betrokken persoon, het OCMW en desgevallend de natuurlijke persoon in kennis van deze beslissing tot weigering. Het OCMW vergewist zich ervan dat de betrokken persoon deze informatie heeft ontvangen.

Opmerking:

Indien twee gemeenten erbij betrokken zijn, gebeurt de communicatie door de beide bevolkingsdiensten. Model 10 dient om de vraag tot onderzoek in het kader van een afvoering van ambtswege door te sturen en model 10bis om het antwoord te bezorgen (zie bijlagen 4 en 5).

b) Regularisatie van de afvoering in het buitenland die niet meer strookt met de werkelijkheid

Indien de betrokkene ooit in de gemeente een vertrek naar het buitenland heeft gemeld, maar geen inschrijving in de consulaire registers heeft gevraagd, dan moet de waarachtigheid van de toenmalige verklaring worden onderzocht door de dienst bevolking.

Behalve indien er inmiddels nieuwe bewoners werden ingeschreven, moet er een woonstcontrole door de wijkagent worden uitgevoerd op het laatste adres van inschrijving.

In geval van een negatieve woonstcontrole, spoort de dienst bevolking de betrokken persoon op, ten einde zijn duurzame aanwezigheid op het Belgisch grondgebied te controleren. De betrokken persoon die uitgeschreven/afgevoerd werd in het buitenland dient gedurende minimaal 3 maanden aantoonbaar op het grondgebied verbleven te hebben vooraleer hij bij collegebeslissing kan afgevoerd worden van ambtswege.

In geval van een positieve woonstcontrole is een ambtshalve herinschrijving op dat adres aangewezen. De gemeente neemt bijgevolg een beslissing tot weigering van het referentieadres. Dit wordt het OCMW voorgelegd door bemiddeling van de dienst bevolking. De gemeente stelt de betrokken persoon, het OCMW en desgevallend de natuurlijke persoon in kennis van haar beslissing tot weigering. Het OCMW vergewist zich ervan dat de betrokken persoon deze informatie heeft ontvangen.

Opmerkingen

Indien twee gemeenten erbij betrokken zijn, gebeurt de communicatie door de beide bevolkingsdiensten. Model 10 dient om de vraag tot onderzoek in het kader van een afvoering van ambtswege door te sturen en model 10bis om het antwoord te bezorgen (zie bijlagen 4 en 5).

Indien het OCMW of de gemeente vaststelt dat de betrokken persoon ingeschreven is in een consulaire register, is de gemeente niet bevoegd om te beslissen tot een afvoering van ambtswege. Dergelijk geval moet door de dienst bevolking worden voorgelegd aan de FOD Buitenlandse Zaken, bureau C 3.4 (rrn@diplobel.fed.be).

c) Inschrijving op het adres van het OCMW of op het adres van de natuurlijke persoon

Zodra de afvoering van ambtswege werd doorgevoerd, beslist de gemeente de betrokken persoon in te schrijven:

- op het adres van het OCMW binnen een termijn van 15 dagen na de afvoering van ambtswege;
- op het adres van de natuurlijke persoon binnen een termijn van 30 dagen²³ na de afvoering van ambtswege.

De datum van inschrijving op het referentieadres is de datum van de dag die volgt op de afvoering van ambtswege.

De gemeente stelt de betrokken persoon, het OCMW en desgevallend de natuurlijke persoon in kennis van de inschrijving op het referentieadres. Het OCMW vergewist zich ervan dat de betrokken persoon deze informatie heeft ontvangen.

Opmerking

Indien de betrokkene nog in het bezit is van een geldige identiteitskaart of verblijfskaart, dan hoeft deze niet te worden geannuleerd. In dat geval moet de registratie van de afvoering van ambtswege uitgevoerd worden door de diensten van het Rijksregister opdat deze identiteitskaart kan blijven dienen.

4.3 Beroep tegen de beslissing van de gemeente

Tegen de beslissing van de gemeente kan een beroep worden ingediend bij de Raad van State. Een eventueel beroep moet worden ingesteld binnen 60 kalenderdagen na de kennisgeving.

De gemeenten dienen deze beroepsmogelijkheid en termijn uitdrukkelijk te vermelden op iedere beslissing, evenals hun beslissing te motiveren.

4.4 Relevante informatietypes in de bevolkingsregisters

De inschrijving op het referentieadres als dakloze is zichtbaar in de bevolkingsregisters, en meer bepaald in:

- het IT 001, namelijk de gemeente van inschrijving;
- het IT 020, namelijk het adres van het OCMW of van de natuurlijke persoon;
- het IT 024, namelijk de aanduiding van het statuut van het referentieadres:
 - o 0010: persoon die wegens onvoldoende middelen niet over een vaste verblijfplaats beschikt – Inschrijving bij het OCMW;
 - o 0011: persoon die wegens onvoldoende middelen niet over een vaste verblijfplaats beschikt – Inschrijving bij een particulier
- het IT 028, namelijk de indicatie van het statuut van tijdelijke inschrijving (zie III.3.c);
- het IT 251, namelijk de datum van bijwerking van de inschrijving in de nieuwe gemeente.

²³ De bijkomende termijn van 15 dagen laat de gemeente toe om, indien nodig, de toestemming van de natuurlijke persoon te controleren.

Indien er zich een probleem stelt met de toestemming zal de gemeente dit terugkoppelen aan het OCMW. Vervolgens zal het OCMW contact opnemen met de dakloze om dit probleem te kunnen verhelpen (nieuwe toestemming, andere natuurlijke persoon, referentieadres bij het OCMW, ...).

5. Opvolging en afsluiting van het dossier door het OCMW

5.1 Driemaandelijke opvolging

De dakloze die is ingeschreven op een referentieadres bij een natuurlijke persoon of bij het OCMW, moet zich minstens een keer per trimester aanmelden bij het OCMW²⁴. Bij het verlenen van de hulp inzake de toekenning van het referentieadres moet deze verplichting duidelijk worden meegedeeld door het OCMW aan de betrokken persoon. Bijgevolg volgt het OCMW het dossier minstens driemaandelijks op.

Het OCMW dient na te gaan of de betrokken persoon nog steeds de voorwaarden vervult voor de inschrijving op het referentieadres, en meer bepaald de voorwaarden van het recht op maatschappelijke dienstverlening en de hoedanigheid van dakloze, zoals hierboven toegelicht.

Gezien de precaire situatie van de betrokken persoon dient het OCMW desgevallend ook een opvolging te verzekeren voor de andere vormen van steunverlening (bijvoorbeeld op het vlak van huisvesting – zie ook IV.1).

Ter opvolging van het dossier kan de gemeente, als zij het noodzakelijk acht, maximaal een keer per trimester aan het OCMW vragen of de betrokken persoon nog steeds aan de voorwaarden voldoet. Het OCMW dient op deze vraag binnen een termijn van 15 dagen te antwoorden.²⁵

5.2. Wijziging in de bevoegdheid

Het is mogelijk dat het OCMW dat de hulp inzake het referentieadres heeft toegekend, op een bepaald moment niet meer het bevoegde OCMW is, bijvoorbeeld wanneer de feitelijke verblijfplaats van de dakloze persoon gewijzigd is.

Indien het OCMW tijdens de opvolging vaststelt dat het niet meer bevoegd is, dient een onderscheid gemaakt te worden naargelang de dakloze is ingeschreven op een referentieadres bij het OCMW, dan wel bij een natuurlijke persoon.

Ingeval van een referentieadres bij een natuurlijke persoon dient het OCMW de gemeente louter te informeren over de wijziging in bevoegdheid aan de hand van het attest als bijlage 3.

Ingeval van een referentieadres bij het OCMW kan het OCMW dat zich niet meer bevoegd acht ten aanzien van de betrokken persoon een beslissing tot schrapping van het referentieadres nemen. Een attest tot schrapping zal tevens worden overgemaakt aan de gemeente (zie bijlage 3).

Het attest inzake de wijziging van bevoegdheid en/of de schrapping wordt rechtstreeks op elektronische wijze aan de dienst bevolking van de gemeente overgemaakt. De gemeente bezorgt op haar beurt een ontvangstmelding aan het OCMW.

In beide situaties zal het OCMW de betrokken dakloze informeren, rekening houdend met de door de steunaanvrager meegedeelde contactwijze (zie IV.1). De beslissing dient aangetekend of tegen ontvangsbewijs te worden meegedeeld.

Om de continuïteit van het dossier te verzekeren, zal het OCMW ook een afschrift van het attest overmaken aan het nieuw bevoegd geachte OCMW.

²⁴ De termijn van drie maanden begint te lopen vanaf de datum van inschrijving op het referentieadres (IT 001).

²⁵ Een eenvoudig ja/nee-antwoord volstaat. De maatschappelijk werker baseert zich hiervoor op de in het dossier aanwezige informatie. Uiteraard dient de maatschappelijk werker het dossier minstens driemaandelijks op te volgen, ongeacht of een vraag door de gemeente wordt gesteld.

5.3. Niet meer voldaan aan de voorwaarden

Indien de betrokkene niet meer aan de voorwaarden voldoet, zich niet minstens een keer per trimester aanmeldt bij het OCMW of geheel niet meewerkt, moet het OCMW ten aanzien van de betrokken persoon een beslissing tot stopzetting van de hulp inzake de toekenning van het referentieadres bij het OCMW of bij een natuurlijke persoon nemen.

Alvorens de beslissing tot schrapping wordt genomen, dient het OCMW de betrokken persoon hierover te informeren op de door hem opgegeven wijze.

De beslissing tot schrapping wordt aangetekend of tegen ontvangstbewijs meegedeeld aan de betrokken persoon.²⁶ Er wordt hierbij rekening gehouden met de door de steunaanvrager meegedeelde contactwijze (zie 5.1). Tegelijkertijd zal een attest tot schrapping worden afgeleverd, bestemd voor de gemeente, opdat de gemeente de betrokken persoon kan afvoeren (zie bijlage 3).

Het attest inzake de schrapping wordt rechtstreeks op elektronische wijze aan de dienst bevolking van de gemeente overgemaakt. De gemeente bezorgt op haar beurt een ontvangstmelding aan het OCMW.

6. Schrapping door de gemeente

Het referentieadres wordt geschrapt door de gemeente in de volgende gevallen:

- op basis van het attest tot schrapping, dat werd afgeleverd door het OCMW;
- ingevolge een inschrijving van de betrokken persoon op het adres van zijn feitelijke hoofdverblijfplaats, op eigen verzoek of ambtshalve;
- ingevolge de schriftelijke verklaring van de natuurlijke persoon, op wiens adres de dakloze is ingeschreven, tot schrapping van het referentieadres.

De gemeente bezorgt op elektronische wijze een kennisgeving van de stopzetting van het referentieadres aan het OCMW. De gemeente informeert tevens de betrokken persoon en, in geval van een referentieadres bij een natuurlijke persoon, de natuurlijke persoon.

V. Inwerkingtreding

Deze omzendbrief treedt in werking op 7 juillet 2023.

²⁶ Indien de betrokken persoon niet akkoord gaat met de beslissing van zijn OCMW, kan hij hiertegen in beroep gaan bij de arbeidsrechtbank. De procedure hiertoe wordt in de beslissing vermeld.

VI. Contactgegevens

U kan de FOD Binnenlandse Zaken (Algemene Directie Identiteit en Burgerzaken) contacteren op het nummer 02/518.21.16 of via CallCenterRRN@rrn.fgov.be. Tevens kan u de website <http://www.ibz.rrn.fgov.be/nl> raadplegen.

U kan de POD Maatschappelijke Integratie contacteren op het nummer 02/508.85.86 of via vraag@mi-is.be. Tevens kan u de website <http://www.mi-is.be/nl> raadplegen.

VII. Bijlagen

Nota: Behoudens bijlage 6, die door de betrokken personen dienst ingevuld te worden, dienen de overige bijlagen (1 – 5) enkel tussen administraties gebruikt te worden. Voor zo ver om procedurele redenen eigen aan de lokale situatie, deze documenten toch aan de betrokken personen overhandigd worden, dienen deze door de overhandigende instantie voorzien te worden van een gepaste privacyverklaring.

Bijlage 1: Attest tot toekenning van een referentieadres aan een dakloze – model 1

[Logo van OCMW]

[Adres]

[Telefoonnummer en e-mailadres]

Ter attentie van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad / gemeente [naam van de gemeente]

[E-mailadres van de dienst bevolking]

Betreft de begunstigde:

Naam en voornaam: [Naam en voornaam van de begunstigde]

INSZ-nummer: [INSZ-nummer van de begunstigde]

Attest tot toekenning van een referentieadres aan een dakloze (model 1)

Voorafgaandelijk:

Dit attest werd afgeleverd op vraag en met akkoord van voormeld persoon.

Het OCMW volgt de situatie van voormeld persoon minstens één keer per trimester op.

Uit het sociaal onderzoek van het OCMW is gebleken dat voormeld persoon:

- recht heeft op maatschappelijke dienstverlening;
- dakloos is, namelijk dat hij/zij geen verblijfplaats heeft of meer heeft bij gebrek aan voldoende bestaansmiddelen;
- is afgevoerd van ambtswege uit de bevolkingsregisters.

Het OCMW stelt de gemeente voor om aan voormeld persoon een referentieadres toe te kennen, overeenkomstig artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Het referentieadres wordt toegekend (*schrappen wat niet past*):

- op het adres van het OCMW;
- op het adres van een natuurlijke persoon, namelijk [naam en adres van de natuurlijke persoon] (zie bijgevoegde schriftelijke toestemming).

Deze beslissing werd door de Raad voor maatschappelijk welzijn ²⁷ genomen op [datum]. In deze beslissing wordt bepaald dat de hulp inzake de toekenning van het referentieadres wordt verleend vanaf [datum]²⁸. Deze datum geldt als datum van inschrijving in de bevolkingsregisters.

Beslissing genomen te [Gemeente van OCMW] op [Datum van Raad voor maatschappelijk welzijn],

De Secretaris/Directeur-Generaal

De Voorzitter

[Handtekening van de Secretaris/Directeur-Generaal]

[Handtekening van de Voorzitter]

²⁷ De Raad voor maatschappelijk welzijn kan zijn bevoegdheid delegeren.

²⁸ De datum van toekenning kan niet voorafgaan aan de datum van laatste schrapping.

Bijlage 2: Attest tot toekenning van een referentieadres aan een dakloze – model 2

[Logo van OCMW]

[Adres]

[Telefoonnummer en e-mailadres]

Ter attentie van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad / gemeente [naam van de gemeente]

[E-mailadres van de dienst bevolking]

Betreft de begunstigde:

Naam en voornaam: [Naam en voornaam van de begunstigde]

INSZ-nummer: [INSZ-nummer van de begunstigde]

Attest tot toekenning van een referentieadres aan een dakloze (model 2)

Voorafgaandelijk:

Dit attest werd afgeleverd op vraag en met akkoord van voormeld persoon.

Het OCMW volgt de situatie van voormeld persoon minstens één keer per trimester op.

Uit het sociaal onderzoek van het OCMW is gebleken dat voormeld persoon:

- recht heeft op maatschappelijke dienstverlening;
- dakloos is, namelijk dat hij/zij geen verblijfplaats heeft of meer heeft bij gebrek aan voldoende bestaansmiddelen;
- nog is ingeschreven in de bevolkingsregisters of is afgevoerd in het buitenland, maar dat deze inschrijving of afvoering niet meer strookt met de werkelijkheid.

Toelichting inzake de verblijfplaats van de persoon op grond van het sociaal onderzoek van het OCMW: [...]

Het OCMW stelt de gemeente voor om aan voormeld persoon een referentieadres toe te kennen, overeenkomstig artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Het referentieadres wordt toegekend (*schrappen wat niet past*):

- op het adres van het OCMW;
- op het adres van een natuurlijke persoon, namelijk [naam en adres van de natuurlijke persoon] (zie bijgevoegde schriftelijke toestemming).

Gelet op de vaststelling dat de huidige inschrijving in de bevolkingsregisters of de afvoering in het buitenland niet meer strookt met de werkelijkheid, wordt de gemeente verzocht om een onderzoek te voeren en desgevallend de verblijfssituatie van voormeld persoon te regulariseren binnen een termijn van 1 maand.

Deze beslissing werd door de Raad voor maatschappelijk welzijn²⁹ genomen op *[datum]*.

De datum van inschrijving op het referentieadres is de datum van de dag die volgt op de afvoering van ambtswege.

Beslissing genomen te *[Gemeente van OCMW]* op *[Datum van Raad voor maatschappelijk welzijn]*,

De Secretaris/Directeur-Generaal

De Voorzitter

[Handtekening van de Secretaris/Directeur-Generaal]

[Handtekening van de Voorzitter]

²⁹ De Raad voor maatschappelijke welzijn kan zijn bevoegdheid delegeren.

Bijlage 3: Attest inzake de wijziging van bevoegdheid en/of de schrapping van het referentieadres

[Logo van OCMW]

[Adres]

[Telefoonnummer en e-mailadres]

Ter attentie van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad / gemeente [naam van de gemeente]

[E-mailadres van de bevolkingsdienst]

Betreft de begunstigde:

Naam en voornaam: [Naam en voornaam van de begunstigde]

INSZ-nummer: [INSZ-nummer van de begunstigde]

Attest inzake de wijziging van bevoegdheid en/of de schrapping van het referentieadres

Uit het sociaal onderzoek is gebleken dat (*schrappen wat niet past*):

- het OCMW niet meer bevoegd is voor de hulp inzake het referentieadres van voormeld persoon;
 - o Een afschrift van dit attest wordt ter informatie overgemaakt aan het OCMW dat thans bevoegd wordt geacht, namelijk het OCMW van [gemeente];
- voormeld persoon niet meer aan de voorwaarden voor de inschrijving op een referentieadres voldoet, overeenkomstig artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Voormeld persoon dient dan ook (*schrappen wat niet past*):

- niet langer ingeschreven te zijn op het referentieadres;

De datum van de beslissing geldt als datum van schrapping van het referentieadres.

- ingeschreven te blijven op het referentieadres bij de natuurlijke persoon, namelijk [naam en adres van natuurlijke persoon], mits opvolging door het nieuw bevoegd geachte OCMW, namelijk het OCMW van [gemeente].

Deze beslissing werd door de Raad voor maatschappelijk welzijn³⁰ genomen op [datum].

³⁰ De Raad voor maatschappelijk welzijn kan zijn bevoegdheid delegeren.

Beslissing genomen te *[Gemeente van OCMW]* op *[Datum van Raad voor maatschappelijk welzijn]*,

De Secretaris/Directeur-Generaal

[Handtekening van de Secretaris/Directer-Generaal]

De Voorzitter

[Handtekening van de Voorzitter]

Bijlage 4: Model 10

[Logo van gemeente]

[Adres]

[Telefoonnummer en e-mailadres]

Ter attentie van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad / gemeente [naam van de gemeente]

[E-mailadres van de dienst bevolking]

Betreft de begunstigde:

Naam en voornaam: [Naam en voornaam van de begunstigde]

Rijksregisternummer: [Rijksregisternummer van de begunstigde]

Aanvraag tot onderzoek in het kader van een afvoering van ambtswege met het oog op een inschrijving op een referentieadres (model 10)

Voormeld persoon vraagt, in toepassing van artikel 1, § 2 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van natuurlijke personen, om een inschrijving op een referentieadres in mijn gemeente.

Uit het sociaal onderzoek van het OCMW is gebleken dat voormeld persoon:

- recht heeft op maatschappelijke dienstverlening;
- dakloos is, namelijk dat hij/zij geen verblijfplaats heeft of meer heeft bij gebrek aan voldoende bestaansmiddelen.

Het OCMW stelt de gemeente voor om aan voormeld persoon een referentieadres toe te kennen, overeenkomstig artikel 1, § 2, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

Mag ik u vragen om de verblijfssituatie van de betrokkene bij hoogdringendheid te laten onderzoeken door de wijkagent, aangezien de betrokkene (*schrappen wat niet past*):

- nog niet ingeschreven is in de bevolkingsregisters van uw gemeente;
- uit de bevolkingsregisters van uw gemeente werd afgevoerd in het buitenland en nadien niet werd ingeschreven in een consulaire register.

Indien de woonstcontrole negatief is, gelieve de afvoering van ambtswege te agenderen op de eerstvolgende zitting van het schepencollege. Wij zullen de betrokkene dan inschrijven op de eerstvolgende kalenderdag na de zitting van het college. De datum van inschrijving is de datum van de dag die volgt op de afvoering van ambtswege.

Indien de woonstcontrole positief is, gelieve dan een afschrift te bezorgen van het verslag van de wijkagent. Wij zullen het OCMW in kennis stellen van deze vaststelling.

(Datum)

Handtekening van de ambtenaar van de burgerlijke stand of van zijn afgevaardigde.

Zegel van de Stad / Gemeente

Bijlage 5: Model 10bis

[Logo van OCMW]

[Adres]

[Telefoonnummer en e-mailadres]

Ter attentie van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad / gemeente [naam van de gemeente]

[E-mailadres van de bevolkingsdienst]

Betreft de begunstigde:

Naam en voornaam: [Naam en voornaam van de begunstigde]

Rijksregisternummer: [Rijksregisternummer van de begunstigde]

Aanvraag tot onderzoek in het kader van een afvoering van ambtswege met het oog op een inschrijving op een referentieadres: antwoord (model 10bis)

Uit de woonstcontrole die werd uitgevoerd naar aanleiding van uw vraag van [datum] is gebleken dat de betrokkene op [adres] (schrappen wat niet past):

- GEEN belangen heeft behouden;
- NOG STEEDS belangen heeft behouden.

Als bijlage vindt u (schrappen wat niet past):

- een afschrift van (het ontwerp van) de collegebeslissing die werd (wordt) genomen op [datum];
- een afschrift van het verslag van de wijkagent dat werd opgemaakt op [datum].

(Datum)

Handtekening van de ambtenaar van de burgerlijke stand of van zijn afgevaardigde.

Zegel van de Stad / Gemeente

Bijlage 6: Model inzake de toestemming van de natuurlijke persoon voor het referentieadres

Ik, ondergetekende,

(naam)

(voornaam)

geboren te op

aanvaard de inschrijving met referentieadres

van

(naam)

(voornaam)

geboren te op

op het adres van mijn woonplaats gelegen
te.....(gemeente)

.....(straat), nr.

Overeenkomstig artikel 1, § 2, derde lid van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, zoals gewijzigd bij de wet van 24 januari 1997, verbind ik mij ertoe alle poststukken of alle administratieve documenten, die voor die persoon bestemd zijn, te doen toekomen.

Beide partijen verbinden zich ertoe de andere partij en de gemeente van inschrijving schriftelijk te verwittigen indien het referentieadres wordt beëindigd.

Opgemaakt te, op.....

(Handtekening)

Uw gegevens werden en worden verwerkt in het kader van de wettelijke opdrachten van de gemeente in het kader van artikel 1§§1 en 2 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten. Meer bepaald zullen de adresgegevens uit het Rijksregister van de aanvrager op basis van dit formulier desgevallend worden bijgewerkt en zullen de identificatiegegevens uit het Rijksregister van de aanvrager en de aanvaardende persoon bewaard worden als bewijs van diens akkoord met deze aanvraag. De gegevens zullen door de gemeente worden bijgehouden gedurende een termijn van [...]. De verwerkingsverantwoordelijke is [...]. Deze gegevens worden onder andere overgemaakt aan het Rijksregister, de bevoegde gemeentediensten en overige overheidsinstanties die gerechtigd zijn om een deel of het geheel van deze gegevens te ontvangen uit hoofde van hun wettelijke opdracht. U kunt uw rechten onder de AVG uitoefenen door contactname met onzer diensten [...] of onze DPO [...]. U kunt ons volledig privacybeleid en een integrale disclaimer terugvinden op [...] of kopie verzoeken via [...]. In geval van klachten, kan u zich wenden tot de Gegevensbeschermingsautoriteit.